

S to številko uvaja naš list novo rubriko, ki bo pretežno objavljala članke o že doseženih in možnih oblikah sodelovanja med našimi znanstvenoraziskovalnimi ustanovami in gospodarskimi organizacijami. Čeprav se znanstvene ustanove v svojem delu čedalje bolj usmerjajo k praksi, je pri nekaterih tematika raziskovanj precej ločena od tistih problemov, katerih rešitev zahtevajo posamezne gospodarske organizacije in naše gospodarstvo sploh. Po drugi strani je potrebno poudariti, da številne gospodarske organizacije ob reševanju nekaterih svojih problemov premalo sodelujejo z našimi znanstveno raziskovalnimi ustanovami. Zeleli bi, da bi nam za to rubriko tako gospodarske organizacije kakor tudi znanstvene raziskovalne ustanove sporočale primere svojega sodelovanja. Kot izkušnja bo to služilo iskanju konkretnejše vsebine in učinkovitejšemu izkoriščanju naših znanstveno raziskovalnih možnosti, podjetjem pa bo dragocena pomoč pri boljši organizaciji proizvodnje in delovne storilnosti.

ZGLED SODELOVANJA

Kmetijski kombinat »Pančevački Rite« je ustvaril tesnejše sodelovanje z znanstvenimi ustanovami šele lansko in letošnje leto. Sodelovanje se uresničuje predvsem prek ustreznih služb v kombinatu: postaja za rastlinsko proizvodnjo in varstvo rastlin, postaja za živinorejo s službo matične evidence, veterinarske postaje in službe za mehanizacijo. Dela teh služb v podjetju se udeležujeta tako imenovani ožji kolegij, ki ga sestavljajo strokovnjaki, ki v njem delajo, in širši kolegij, ki ga sestavljajo strokovnjaki z gospodarstev kombinata in strokovnjaki iz ustreznih znanstvenih ustanov.

Službe kombinata so vzpostavile dobro sodelovanje zlasti s kmetijsko in veterinarsko fakulteto beograjske univerze, nadalje z Veterinarskim inštitutom in Inštitutom za oplemenitenje rastlin v Srbiji. Sodelovanje je bilo koristno, kar potrjujejo tudi doseženi rezultati.

Letos so službe kombinata sodelovale s kmetijsko fakulteto pri izboljšanju krmiljenja živine in proizvodnje mleka kakor tudi pri umetnem osemenjevanju živine. V proizvodnji mleka so dosegli povprečje nad 4 tisoč litrov mleka na kravo. Pri vzgoji plemenskega naraščaja v govedoreji so posebno dober rezultat dosegli pri ženskem naraščaju do starosti enega leta, ki je v povprečju pridobival na teži po 1 kg na dan. Sodelovanje je bilo uspešno tudi v vzreji svinj: s štirimi kilogrami koncentrata so bekonske svinje pridobile po 1 kg žive teže, a ta rezultat je komisija republiške kmetijske zbornice s 75 odstotki ocenila kot prvovredno kvaliteto.

V pridelovanju pšenice (golice 41) so v sodelovanju z Inštitutom za oplemenitenje rastlin dosegli pridelok 3067 kg na ha. Na 1200 ha površine pričakujejo, da bodo pri-

delali povprečno po 6 tisoč kg koruze na ha, a na posameznih poskusnih parcelah (približno 100 ha) na gospodarstvu Besni Fok cenijo pridelok celo na 12 tisoč kg suhe koruze v zrnju, o čemer so časniki te dni pisali.

V podjetju poudarjajo, da so posebno dobro sodelovanje dosegli z Veterinarskim inštitutom Srbije. Razen pomoči pri umetnem osemenjevanju krav in zatiranju nalezljivih bolezní, jim je inštitut pomagal pri učenju kadrov v podjetju. Med letom so umetno oplodili približno 2 tisoč krav, ki so v 85 odstotkih primerov postale breje. Na nekaterih gospodarstvih (Padinska Skela) se odstotek brejosti dviga tudi do 95 odstotkov, kar se lahko meri z rezultati na Nizozemskem in na Danskem. Inštitut in veterinarska služba podjetja sta sodelovala tudi pri zatiranju nalezljivih bolezní. Zaradi preventivnih ukrepov so zmanjšali tuberkulozne in druge nalezljive bolezni govedi na najmanjšo mero, kar je prav tako mogoče reči za brucelozo (kužni splav pri kravah), kjer vsako obolelo žival izolirajo in stalno nadzirajo. Tako je širjenje nalezljivih bolezní skoraj onemogočeno.

Pri zatiranju nalezljivih bolezní je veterinarska služba podjetja sodelovala tudi z veterinarsko fakulteto v Beogradu, ki ji je posebno pomagala pri zatiranju mastitisa (kužna bolezen vimeña). Ta je posebno pogostna bolezen pri kravah, ki dajejo veliko mleka.

Na vprašanje, kakšna bi morala biti pomoč znanstvenih ustanov proizvajalskim organizacijam, smo dobili precej nejasen odgovor. V »Pančevačkem Ritu« namreč poudarjajo, da pričakujejo od teh ustanov večjo pomoč, posebno glede prenašanja izkušenj iz naše in drugih držav. Pri tem predvsem mislijo na proizvodne procese in organizacijo proizvodnje, s čimer bi kmetijskim organizacijam pomagali stalno izpopolnjevati tehnologijo proizvodnje in doseganje višjih donosov.

Da bi zadovoljili povečano povpraševanje po izdelkih, so se organi delavskega samoupravljanja Podjetja za proizvodnjo farmacevtskih in kemičnih izdelkov »Lek« v Ljubljani znašli pred nalogo podvojitve proizvodnje v enem izmed svojih obratov. Kazalo je, da je mogoče to izvesti z uvedbo še ene izmene. Za tako rešitev pa ni bilo dovolj kvalificiranih delavcev, a tudi ne časa za usposobitev novih.

S pomočjo Inštituta za ekonomiko in organizacijo podjetij pri ekonomski fakulteti v Ljubljani je podjetje brez povečanja števila zaposlenih in brez kakršnih posebnih investicij v roku enega meseca povečalo proizvodnjo v tem obratu za 70 odstotkov.

To so dosegli zato, ker je posebna delovna skupina sodelavcev tega inštituta ob proučevanju delovnega sistema, ki ga imajo v tem obratu, prišla do sklepa, da razporeditev delovnih mest ni prostorno v skladu z naravnim tokom tehnološkega procesa in je tako izdelek hodil po znatno daljši poti, kakor je bila potrebna; nadalje, da so se med procesom proizvodnje zaradi podedovanih navad na proizvodno opravljale s stališča tehnološkega procesa nepotrebne operacije. Posamezna delovna mesta niso bila enakomerno obremenjena, kar je povzročalo kopičenje polizdelkov v delavnicah, ustvarjanje medfaznih skladišč na nepotrebnih mestih, zapiranje prehodov in podobno.

Ko je ugotovila te in druge pomanjkljivosti, je delovna skupina podrobno proučila proizvodni tehnološki proces v tem obratu, pri tem analizirala vsako fazo in operacijo s stališča njene smotrnosti in koristnosti. Rezultat tega proučevanja je bilo 16 odstotno znižanje števila operacij.

V nadaljnjem delu so nanovo razporedili delovna mesta, a izdelku so določili najkrajšo pot od enega do drugega delovnega mesta. Obrat, ki je bil prej zatrpan z raznim materialom, polizdelki in podobno, je v kratkem razdobju dobil videz urejene in čiste delavnice, v kateri se delavec počuti bolj prijetno; ni bilo več zatrpanih prehodov in transportne poti so bile svobodne in jasno obeležene.

Posebno pozornost so posvetili delovni organizaciji na posameznem delovnem mestu. Z natančnim proučevanjem vseh gibov in razdelitvijo orodja je bil v sporazumu z vsakim delavcem določen najbolj smotrni vrstni red njegovih gibov v izvajanju posameznih operacij. Razen tega so kvalificirane delavce rešili vseh pomožnih del, kakršna so razna prinašanja in odnašanja materiala, čiščenja in podobno, to delo pa so prevzeli pomožni delavci.

V najkrajšem času je postal novi sistem dela navada vsega obrata. Na novi osnovi določene norme so odsevale dejanske možnosti in delavci so jih brez prigrorov sprejeli in redno izpolnjevali.

Ta zgled kaže, kako lahko izvedba znanstvene delovne organizacije in zadevna pomoč znanstvene institucije rodita sad. Podjetje je povečalo proizvodnjo, a inštitut je potrdil svojo koristnost in pomen.